

Vad karakteriserar personer som beviljats äldreomsorg för första gången?

Registerstudie baserad på SNAC-Stockholm Äldreomsorg

Bettina Meinow, utredare
Åsa von Berens, utredare
Pernilla Siljehag, doktorand

Bakgrund

- Nya studier på användande av äldreomsorg saknas
- Få studier finns på ”debutanter” inom äldreomsorgen
- Kunskap på området behövs för att föra en informerad diskussion om vilken välfärd som ska erbjudas och när, och för att kunna anpassa hemtjänstens uppdrag och insatser.

Frågeställningar

- I vilken situation beviljas man äldreomsorg för första gången? Har det skett några förändringar under perioden 2015-2022?
- Vilka debuterar med stora omsorgsbehov?
- Vilka insatser beviljas? Har det förändrats mellan 2015-2022?
- Hur ser sjukvårdskonsumtionen ut innan man debuterar i äldreomsorgen?

Frågeställningar

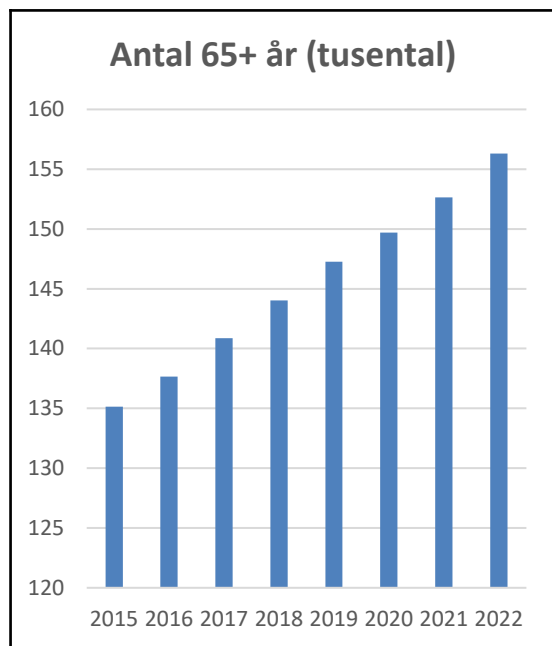
- I vilken situation beviljas man äldreomsorg för första gången? Har det skett några förändringar under perioden 2015-2022?
- Vilka debuterar med stora omsorgsbehov?
- Vilka insatser beviljas? Har det förändrats mellan 2015-2022?
- Hur ser sjukvårdskonsumtionen ut innan man debuterar i äldreomsorgen?

Data äldreomsorg

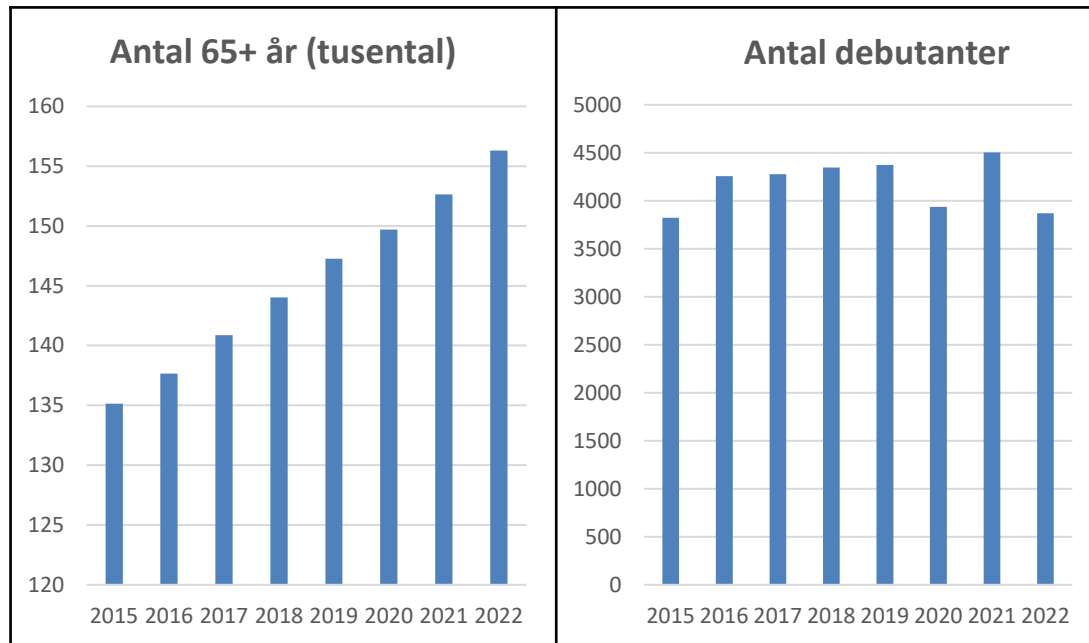
- Samtliga personer 65+ år bosatta i Stockholms kommun som beviljades äldreomsorg (utöver trygghetslarm) för första gången 2015-2022 (n=33393)
- Beslutsunderlag som registrerats i Stockholms stads verksamhetssystem för social dokumentation (paraplysystemet)
- All information bygger på biståndshandläggarnas bedömning:
 - **Insatstyp + omfattning**
 - **Sociodemografiska variabler:** ålder, kön, ensam-/samboende, inkomst, född inom/utanför Norden
 - **Behovsindikatorer:**
 - Beroende av hjälp med **personliga aktiviteter** i det **dagliga livet** (PADL)
 - Klädsel
 - Förflyttning
 - Toalettbesök
 - Personlig hygien
 - Födointag
 - Rörelsehinder (förmåga att röra sig inomhus och utomhus)
 - Kognitiv nedsättning
 - Oro/otrygghet
 - **Informell omsorg**

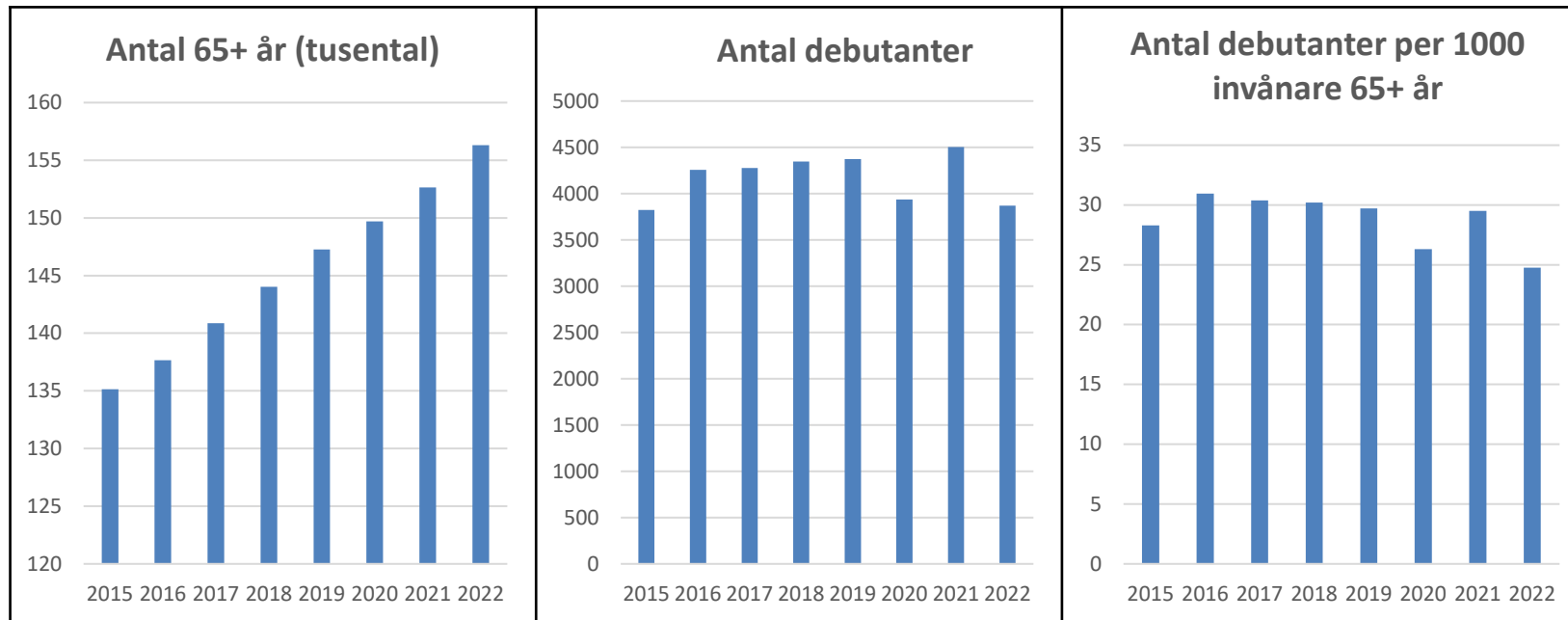
Debutanter 2015-2022

Debutanter 2015-2022

Debutanter 2015-2022

Debutanter 2015-2022

Sociodemografi:

- Medel-/Medianålder: 80 år
- Cirka 60% kvinnor
- Cirka 2/3 ensamboende
- Cirka 15 procent födda utanför Norden (saknar info för 41%)

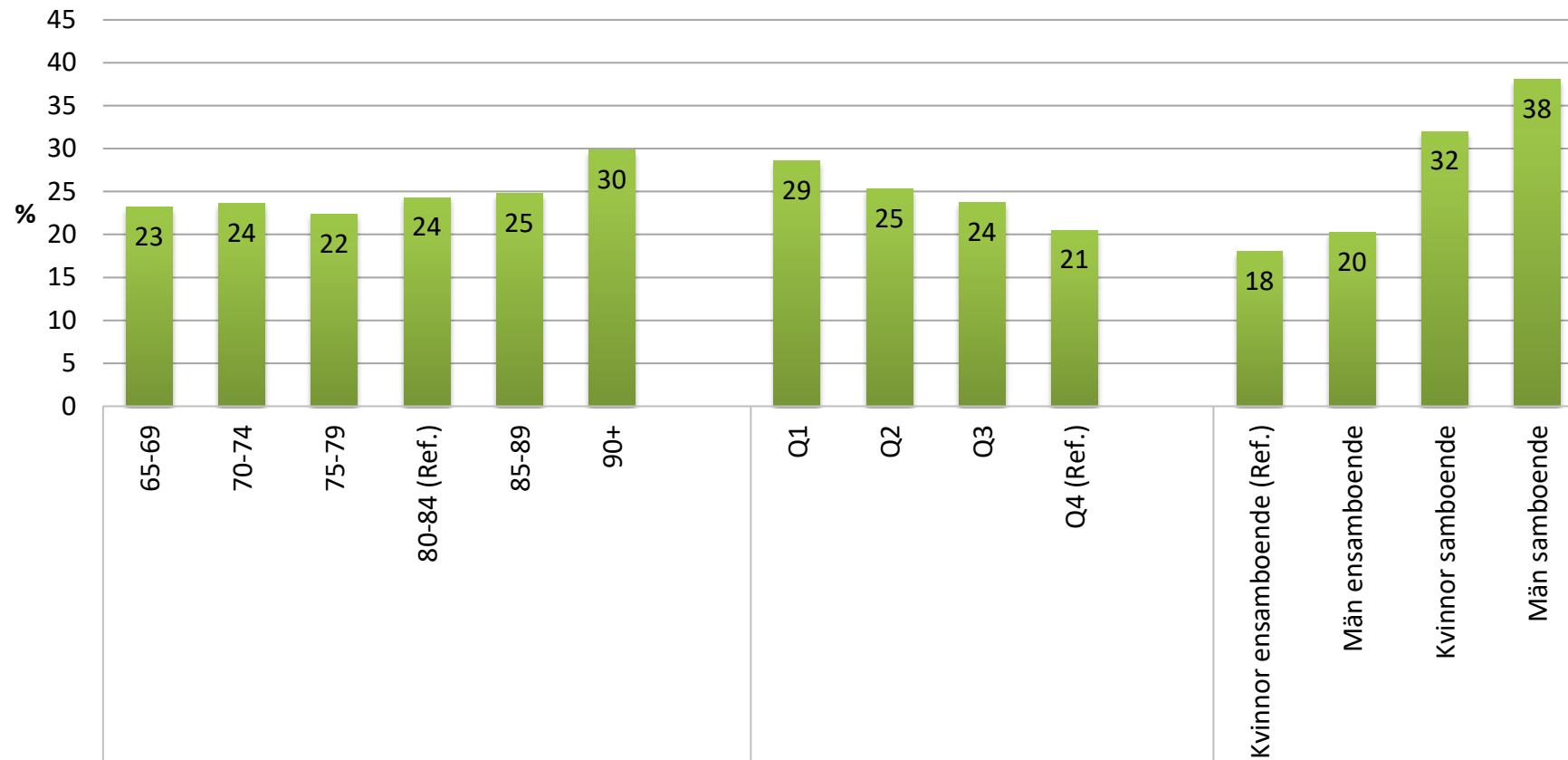
Informell omsorg:

- Cirka 60% minst en gång i veckan
- 30% dagligen

Ökad andel debutanter med stora omsorgsbehov (2015-2022)

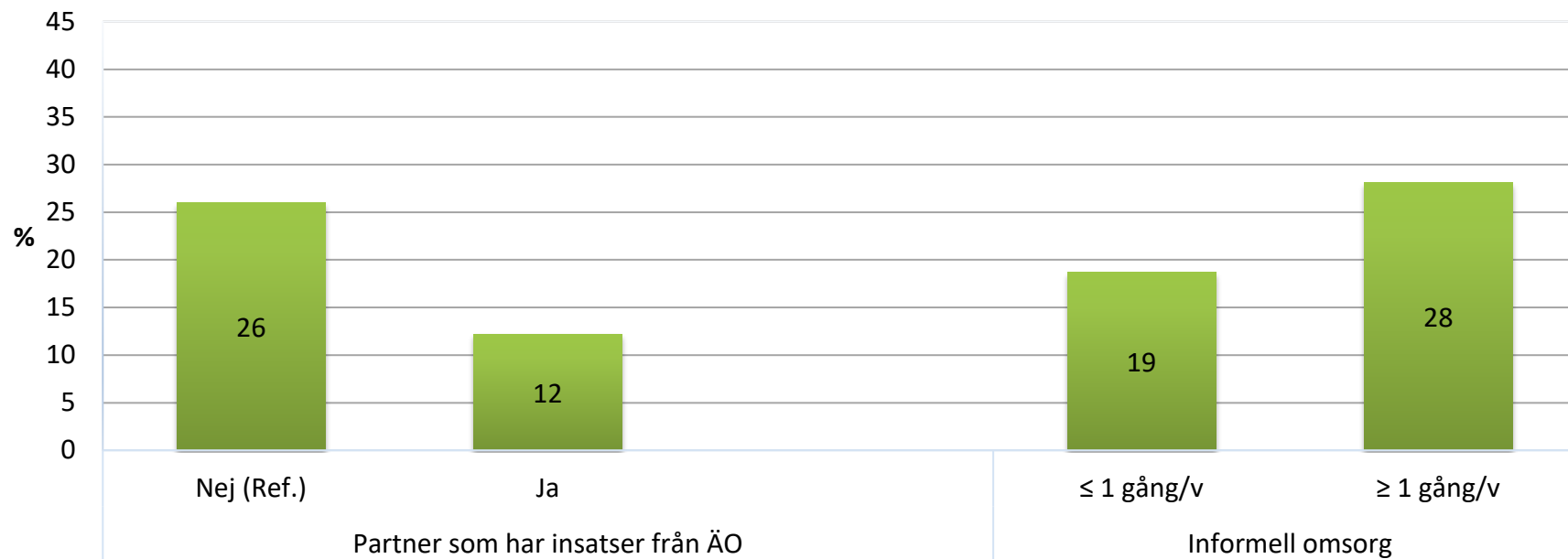
Endast behov av hjälp med hushållssysslor	↓ 47% till 42%
Behov av hjälp med 4-5 PADL	↑ 21 till 29%
Behov av hjälp med att förflytta sig utomhus/inomhus	↑ 33 till 38%
Kognitiv nedsättning	→ i någon utsträckning 62-64% → svår/mycket svår 10-12%
Oro/otrygghet	→ svår/mycket svår 10%-11%

Vilka debuterar med stora omsorgsbehov? (= behov av hjälp med 4-5 PADL)

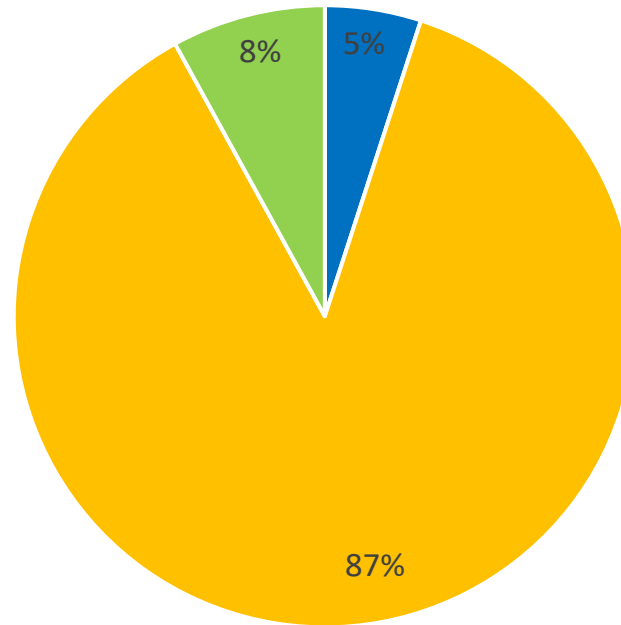
Andelar (estimerad sannolikhet). Justerat för ålder, år, antal PADL, rörelsehinder, oro, inkomstnivå, ensamboende, kön, informell omsorg, om man bor med en partner som har insatser från ÄO.

Vilka debuterar med stora omsorgsbehov? (= behov av hjälp med 4-5 PADL)

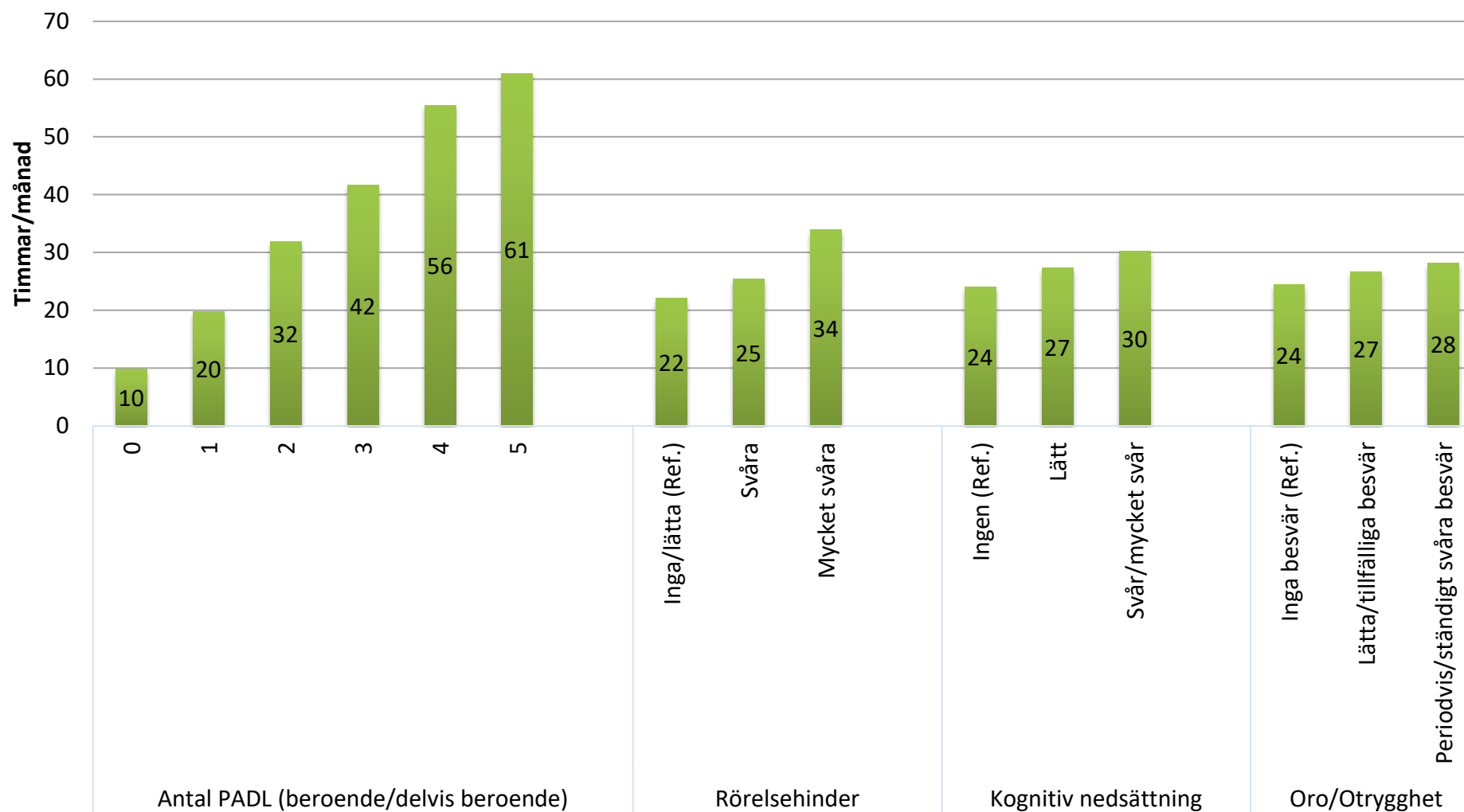
Andelar (estimerad sannolikhet). Justerat för ålder, år, antal PADL, rörelsehinder, oro, inkomstnivå, ensamboende, kön, informell omsorg, om man bor med en partner som har insatser från ÄO.

De flesta debuterar med hemtjänst, 2022

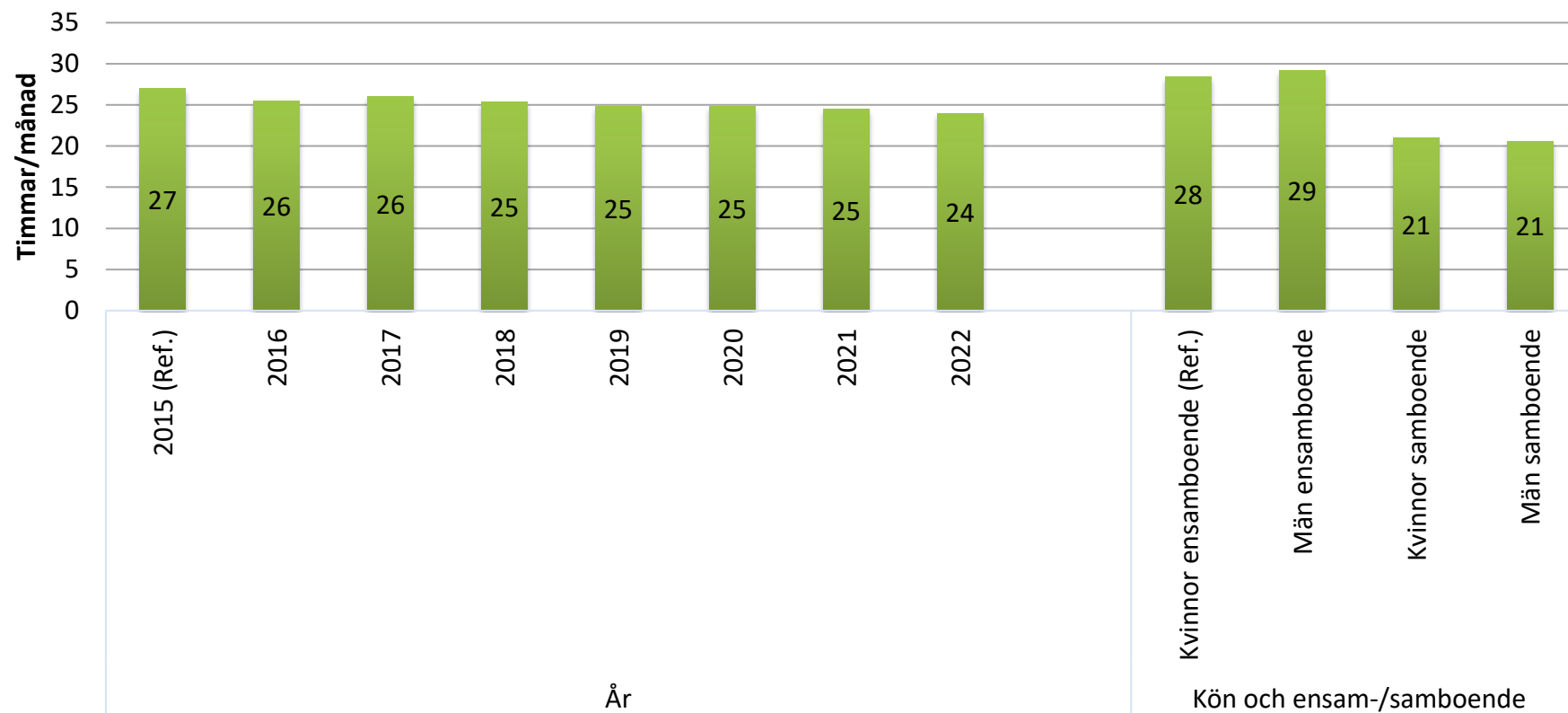
■ Särskilt boende ■ Hemtjänst ■ Andra insatser ordinärt boende

Omfattning hemtjänst

Estimerat antal hemtjänsttimmar per månad. Justerat för ålder, år, antal PADL, rörelsehinder, oro, inkomstnivå, ensam-/samboende, kön, informell omsorg, om man bor med en partner som har insatser från ÄO.

Omfattning hemtjänst

Estimerat antal hemtjänsttimmar per månad. Justerat för ålder, år, antal PADL, rörelsehinder, oro, inkomstnivå, ensam-/samboende, kön, informell omsorg, om man bor med en partner som har insatser från ÄO.

Frågeställningar

- I vilken situation beviljas man äldreomsorg för första gången? Har det skett några förändringar under perioden 2015-2022?
- Vilka debuterar med stora omsorgsbehov?
- Vilka insatser beviljas? Har det förändrats mellan 2015-2022?
- Hur ser sjukvårdskonsumtionen ut innan man debuterar i äldreomsorgen?

Sjukvårdskonsumtion

- Period: jul 2021 – jun 2022
- Antal individer: 4075
- Region Sthlms VAL-databaser
- Sjukhusvistelse sammanfallande med debut
- Öppenvårdskonsumtion 6 mån före debut

Vårdformer i öppenvård:

Primärvård

Akutsjukvård

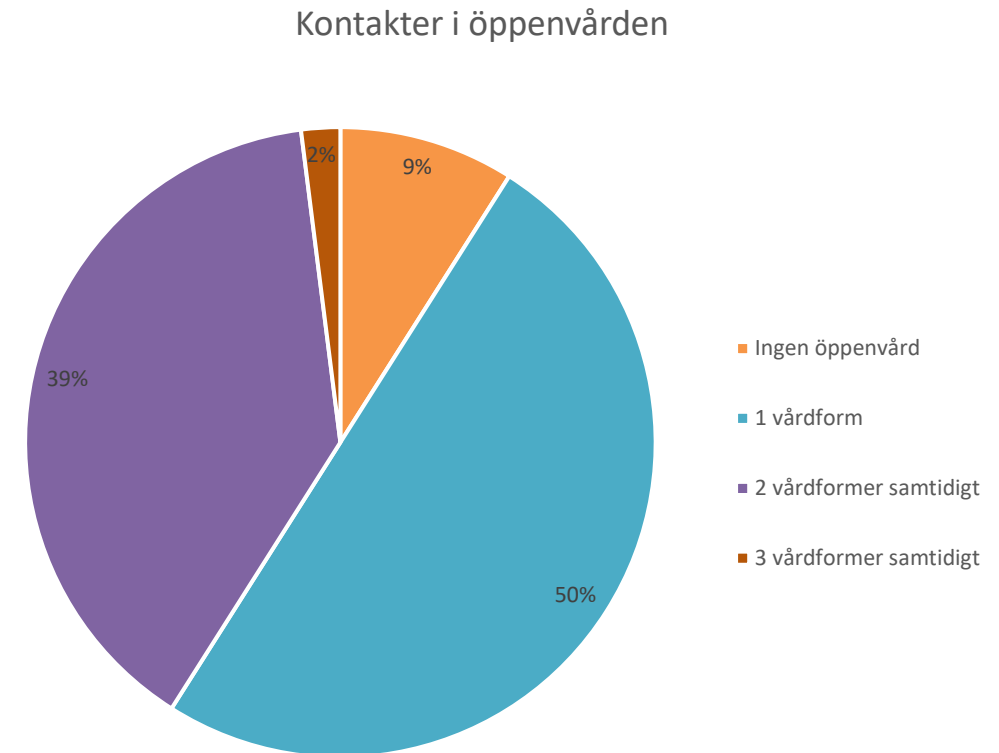
Specialistsjukvård

Avancerad hemsjukvård

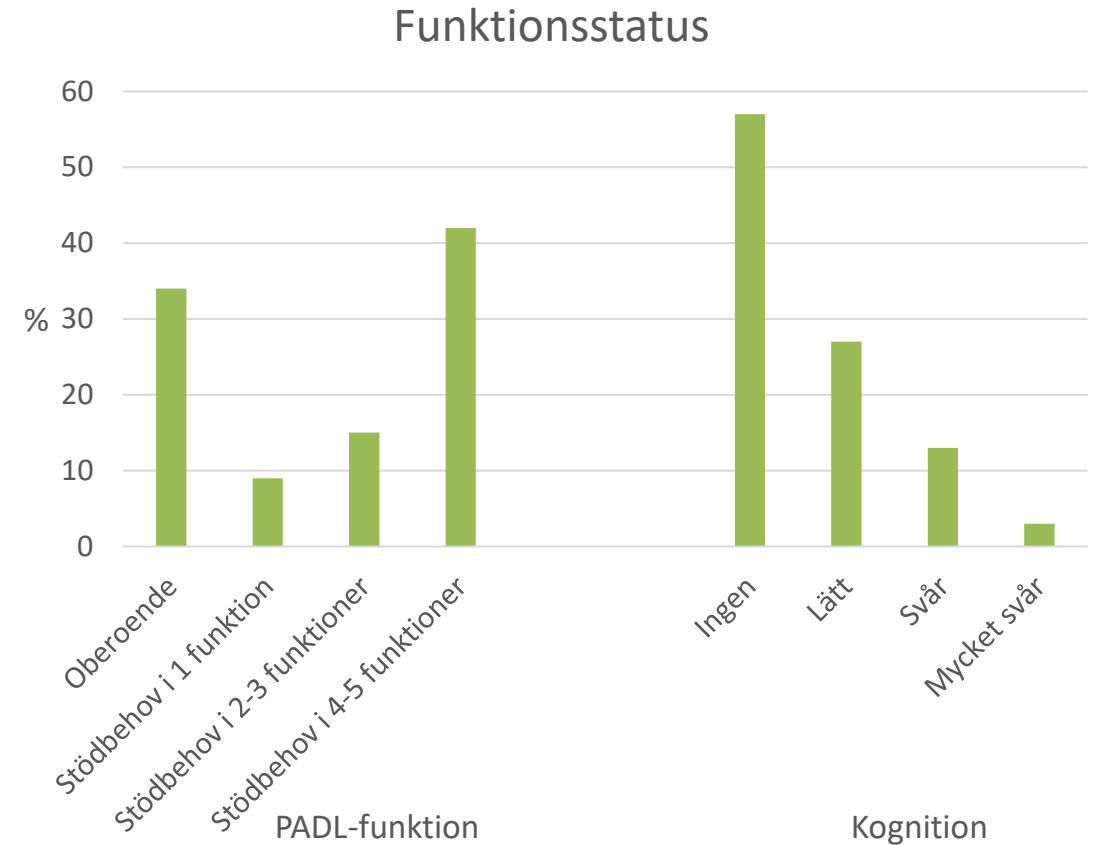
Övergripande mönster före debut

- Hälften debuterade efter en sjukhusvistelse
- Majoriteten hade kontakt i 1-2 öppenvårdsformer
- Primärvården var dominerande vårdformen
- 21% saknade kontakt med primärvården

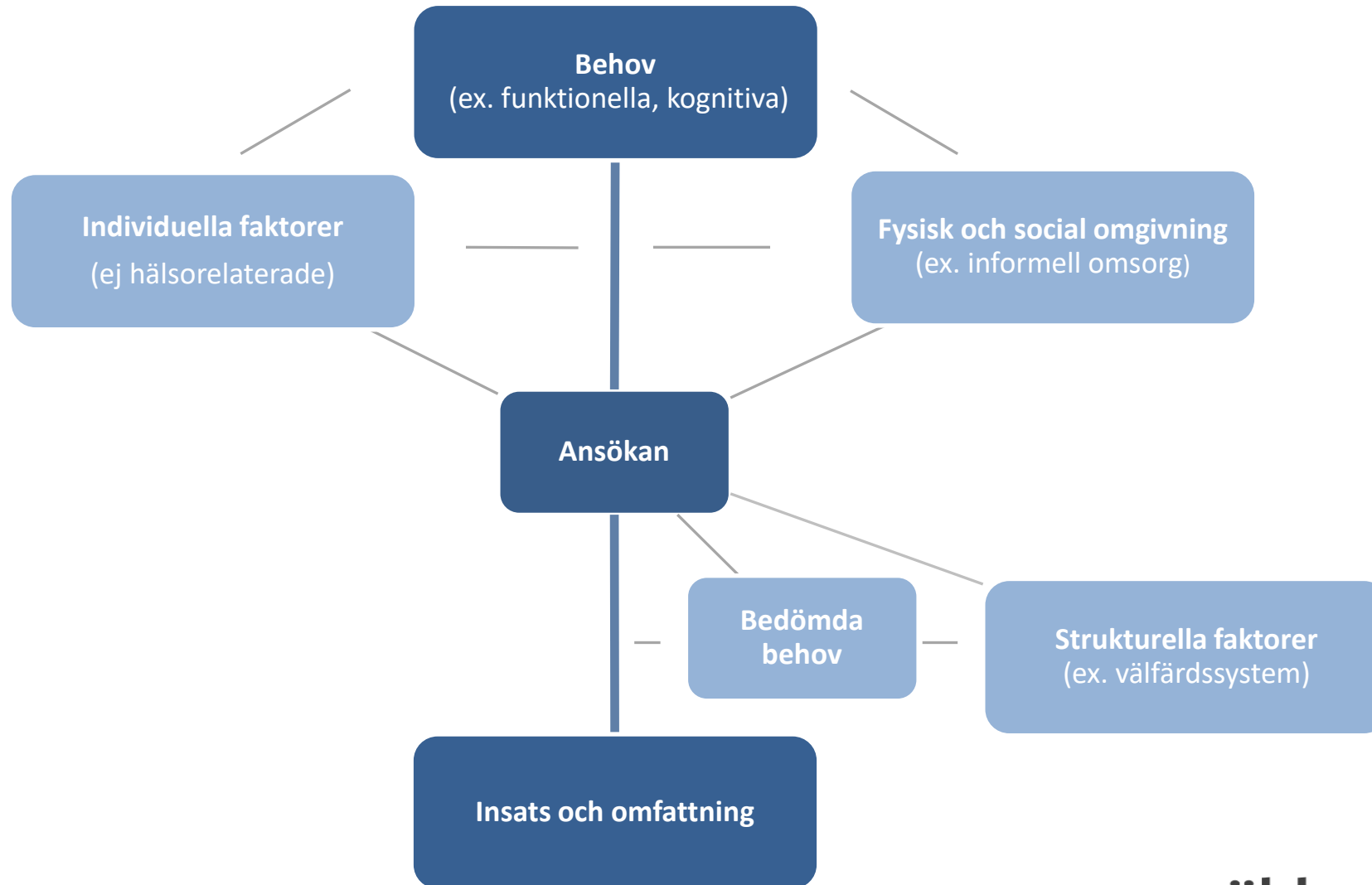

Ingen kontakt med sin vårdcentral

- Antal individer: 725
- Tidsspann: 12 mån före debut
- Fler hade stora PADL-behov
- Fler hade svår/mkt svår kognitiv nedsättning
- Stor andel (20%) beviljades vård- och omsorgsboende

Vad påverkar användande av äldreomsorg?

Slutsatser så här långt

- Hemtjänst var den dominerande insatsen.
- Hemtjänstens omfattning minskade något i förhållande till behoven mellan 2015-2022.
- Nästan 30% hade redan omfattande omsorgsbehov när de beviljades ÄO för första gången. Denna andel ökade från 2015-2022.
- Att debutera med stora omsorgsbehov var vanligare bland dem som var 90+ år gamla, samboende personer, de med låg inkomst och de som hade informell omsorg minst 1 gång/v.
- Hälften debuterade i samband med en sjukhusvistelse
- Majoriteten hade någon öppenvårdskontakt innan uppstart, oftast med primärvården
- Personer som inte besökt vårdcentralen på 12 mån hade oftare låg funktionsstatus och beviljades oftare vård- och omsorgsboende vid debuten

Kommande studier

Äldre personers upplevelser:

- Att ansöka om hemtjänst för första gången
- Att ta emot hemtjänst för första gången

”Hälsoprofiler” vid debut, över tid:

- Huvudsakliga diagnoser och sjukvårdskonsumtion

Bilden är hämtad från Age-positive image library
| Centre for Ageing Better (ageing-better.org.uk)

Tack!

Bettina.meinow@aldrecentrum.se

Asa.vonberens@aldrecentrum.se

Pernilla.alencarsiljehag@aldrecentrum.se